

Archiv obce Černovice
1931–1945

Inventář

EL NAD č.: 662

AP č.: 373

Mgr. Jana Hrušková

Horšovský Týn 2012

Obsah

Úvod:	
I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	4
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	5
Seznam použité literatury a pramenů	6
Inventární seznam	7

I. Vývoj původce archivního fondu

Obec Černovice leží 10 kilometrů severovýchodně od Horšovského Týna v údolí potoka Hořina. První písemná zmínka o této vsi, jejíž název Profous odvozuje od lidí Črnějových, pochází z roku 1362.¹

V polovině 18. století zde žilo 10 hospodářů a v roce 1838 uvádí Sommer v rámci horšovskotýnského panství ves Čarlowitz s 19 domy a 120 německými obyvateli.² Farní správou ves příslušela k farnosti Bukovec. Tam také děti navštěvovaly od 18. století farní školu, a to až do roku 1874, kdy byla obec přiškolená k německé škole ve Svaté Barboře. Od roku 1923 měly české děti možnost navštěvovat českou školu v Bukovci.

Zánik patrimoniální správy v polovině 19. století způsobil úplnou přestavbu správy v habsburské říši. Nejnižší správné jednotkou se staly obce a první zákonnou úpravu obecní samosprávy přineslo tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení ze 17. března 1849 (č. 170/1849 ř. z.). Na jeho základě získaly nově konstituované obce základní práva, mezi něž patřily např. svobodné volby zástupců, samostatné vyřizování vlastní agendy nebo hospodaření s obecním majetkem. Každé sídliště se muselo stát buď obcí, nebo součástí obce jako tzv. osada. Verzeichniss der Orts-Gemeinden uvádí k roku 1857 katastrální obce Černovice a Nemněnice jako osady obce Bukovec v soudním okrese Horšovský Týn v Plzeňském kraji,³ avšak roku 1868 vyšlo v zemském zákoníku povolení k rozdělení obce Nemněnice, jejíž osady Černovice a Bukovec se staly samostatnými obcemi (zákon č. 46/1868 zemského zákoníku).⁴

Činnost obecní samosprávy v nově ustavené obci se řídila obecním zřízením a volebním řádem z roku 1864 (č. 7/1864 zemského zákoníku) vydanými na základě řííšského obecního zákoníku z roku 1862 (č. 18/1862 řííšského zákoníku).⁵ Ty za širší orgán obecní samosprávy stanovily volený obecní výbor, z jehož středu se posléze volí obecní představenstvo tvořené starostou a dvěma radními. Působnost obcí se dělila na samostatnou, do níž spadaly např. svobodné volby zástupců nebo hospodaření s obecním majetkem, a na přenesenou, do níž patřila všeobecná vnitřní správa, vojenské, berní či soudní záležitosti.

Po vzniku samostatné Československé republiky následovala další úprava obecní samosprávy (zákon č. 75/1919 Sb. ze dne 31. ledna 1919, o řádu volení v obcích, později novelizován zákonem č. 122/1933 Sb., o změnách řádu volení v obcích, a zákon č. 76/1919 Sb. ze dne 7. února 1919, novela obecního zřízení). Z voleb probíhajících na základě vázaných kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení mělo vzejít obecní zastupitelstvo, které ze svého středu zvolilo obecní radu, tvořenou starostou a radními, a obecní komise.

V roce 1921 žilo v Černovicích ve 24 domech 148 obyvatel a v roce 1930 ve 25 domech 121 obyvatel. Z nich se 115 hlásilo k německé národnosti. Z celkového počtu 25 domů se jich pět nacházelo v lokalitě Důl Charlotta (Charlottenzeche, Charlotte-Schacht), v němž se do roku 1929 získávalo olovo a zinek.⁶

¹ PROFOUS, Antonín, *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny. I. díl – A–H*. Praha : Česká akademie věd a umění, 1954, s. 334.

² SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen: Statistisch-topographisch dargestellt. VII. Band, Klattauer kreis*. Praha : J. G. Calve, 1839, s. 181.

³ *Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreiche Böhmen*. Prag, 1861, s. 40.

⁴ *Zákoník zemský království českého : ročník 1868, v němžto se obsahující částky I. – XXVI., číslo 1 až 73*. Praha: Místodržitelská knihtiskárna, 1868, s. 90.

⁵ Nová verze obecního zřízení byla vypracována již roku 1859, ale s výjimkou ustanovení o domovském právu nevyšla v platnost.

⁶ Procházka uvádí, že těžba zde probíhala od poloviny 19. století do roku 1929, avšak Sommer v roce 1838 uvádí, že na tomto místě jsou patrné stopy po dřívější těžbě olova a podle Liebschera se měla na konci 19. století v zaniklém dolu na olovenou rudu obnovit těžba olova a zinku. V hornictví zde podle něj mělo pracovat na 300 dělníků (?). PROCHÁZKA, Zdeněk, KONDRYS, Antonín. *Horšovskotýnsko : historicko-turistický*

Na základě Mnichovské dohody došlo v říjnu 1938 k záboru velké části politického okresu Horšovský Týn včetně Černovic. Na zabraném území poté vznikl venkovský okres Horšovský Týn spadající do kraje Cheb v říšské župě Sudety. Činnost obecní samosprávy se poté řídila tzv. Německým obecním zřízením (Deutsche Gemeindeordnung) z roku 1935.

V květnu 1945 převzala správu obce místní správní komise a v listopadu 1946 byl v obci ustaven místní národní výbor.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archiv obce Černovice tvoří archiválie vzniklé z činnosti Obecního úřadu Černovice (Gemeindeamt Czarlowitz), o jejichž převzetí do archivu se nedochovaly žádné informace. Z dochovaných archiválií však vyplývá, že mohly být převzaty s archiváliemi jiných původců. Není zřejmé, kde a jakým způsobem, či jestli vůbec, byly u původce ukládány. O ztrátách ostatních dokumentů tohoto původce se nedochovaly žádné záznamy.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Torzovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Černovice vznikl z činnosti Obecního úřadu Černovice (Gemeindeamt Czarlowitz) a zachycuje období let 1931–1945.

Tento archivní fond nebyl dosud pořádan a podle záznamů ve spisu o fondu v něm v minulosti nebyla provedena ani vnitřní skartace. Při pořádání a inventarizaci archivního fondu zpracovatelka vycházela z metodického návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce z 31. ledna 2000 (č. j. AS/1-284/2000) a metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010).

Podle zápisu v evidenci PEvA se měla v tomto archivním fondu nacházet pouze 1 úřední kniha, ve skutečnosti však tento archivní fond obsahoval i 1 karton spisů. Celkový rozsah archivního fondu tak činí 0,11 bm.

Jazykem dochovaných archiválií je němčina, některé formuláře jsou česko-německé.

Během uložení archivního fondu ve Státním okresním archivu Domažlice nebyly na archiváliích prováděny žádné restaurátorské ani konzervátorské zásahy a jejich fyzický stav lze označit za dobrý.

Na základě zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, spadají archiválie Archivu obce Černovice do II. kategorie.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Černovice poskytuje pouze velmi omezené informace o dějinách obce.

Z dochovaných knih a spisů lze za nejpřínosnější zdroj informací označit parcelní protokol (inv. č. 1) a spisy inv. č. 3, z nichž je možné zjistit majitele jednotlivých usedlostí ve 30. a 40. letech 20. století a údaje o pozemkové držbě v obci.

Pro získání dalších informací o obci je možné nahlédnout i do archivního fondu Okresní úřad Horšovský Týn.

průvodce č. 9. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 1998, s. 26; SOMMER, Johann Gottfried. Das Königreich Böhmen: Statistisch-topographisch dargestellt. VII. Band, Klattauer kreis. Praha : J. G. Calve, 1839, s. 181; LIEBSCHER, Karl. Der politische Amtsbezirk Bischofteinitz. Bischofteinitz : Jakob Mitzner, 1903, s. 326.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Černovice uspořádala a archivní pomůcku zpracovala ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně v lednu 2012 Jana Hrušková.

V Horšovském Týně dne 13. 6. 2012

Jana Hrušková

Seznam použité literatury a pramenů

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005, I. díl. Praha : Český statistický úřad, 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

LIEBSCHER, Karl. *Der politische Amtsbezirk Bischofteinitz*. Bischofteinitz : Jakob Mitzner, 1903.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny. I. díl – A–H*. Praha : Česká akademie věd a umění, 1954.

PROCHÁZKA, Zdeněk, KONDRYS, Antonín. *Horšovskotýnsko : historicko-turistický průvodce č. 9*. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 1998.

Orts-repertorium für das königreich Böhmen. Praha : Statthaltereibuchdruckerei, 1886.

Průvodce po archivních fondech : svazek 3. Státní oblastní archiv v Plzni. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra, 1976.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970. Praha : Federální statistický úřad, 1978.

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen : statistisch-topographisch dargestellt. VII. Band, Klattauer kreis*. Praha : J. G. Calve, 1839.

Statistický lexikon obcí v Republice československé : I. Čechy. Praha : Státní úřad statistický, 1924.

Statistický lexikon obcí v Zemi české. Praha : Orbis, 1934.

Tereziánský katastr český, svazek 2. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra, 1966.

TRAJER, Johann. *Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis*. České Budějovice, 1862.

Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, 1861.

ZAHRADNÍKOVÁ, Magda, ČADKOVÁ, Iva. *Berní rula 24 : díl II. kraj Plzeňský*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002.

Zákoník zemský království českého ročník 1868, v němžto se obsahující částky I. – XXVI., číslo 1 až 73. Praha : Místodržitelství knihtiskárna, 1868.

Inventární seznam

I. KNIHY

1	Parcelní protokol	1931	K1
---	-------------------	------	----

II. SPISY

2	Korespondence s úřadem landráta v Horšovském Týně	1939–1944	N1
---	---	-----------	----

3	Záležitosti daňové (pozemková daň)	1941–1944	N1
---	------------------------------------	-----------	----

4	Zemědělství (chov plemenného kance)	1945	N1
---	-------------------------------------	------	----

5	Účetní doklady (příjmové a výdajové doklady)	1939–1945	N1
---	--	-----------	----

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Černovice
Značka fondu:	AO Černovice
Časový rozsah:	1931–1945
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	5
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	13. 6. 2012
Zpracovatel archivního souboru:	Mgr. Jana Hrušková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jana Hrušková
Počet stran:	9
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová

dne 13. 6. 2012 – č. j. SOAP/010-0440/2012